

UMOWA**między Unią Europejską a Królestwem Marokańskim ustanawiająca mechanizm rozstrzygnięcia sporów**

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią”,

z jednej strony, oraz

KRÓLESTWO MAROKAŃSKIE, zwane dalej „Marokiem”,

z drugiej strony,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

ROZDZIAŁ I**CEL I ZAKRES STOSOWANIA****Artykuł 1****Cel**

Celem niniejszej umowy jest uniknięcie wszelkich sporów handlowych między Stronami i ich rozstrzygnięcie w celu osiągnięcia, w miarę możliwości, wspólnie uzgodnionych rozwiązań.

Artykuł 2**Stosowanie umowy**

1. Postanowienia niniejszej umowy mają zastosowanie w odniesieniu do sporów dotyczących zarzucanego naruszenia postanowień tytułu II (z wyjątkiem art. 24) Układu eurośródziemnomorskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Marokańskim, z drugiej strony (zwanego dalej „układem o stowarzyszeniu”) ⁽¹⁾ lub Porozumienia w formie wymiany listów między Unią Europejską a Królestwem Marokańskim dotyczącego wzajemnych środków liberalizacyjnych odnoszących się do produktów rolnych, produktów rolnych przetworzonych oraz ryb i produktów rybołówstwa oraz zastąpienia protokołów 1, 2 i 3 wraz z ich załącznikami i zmian w Układzie eurośródziemnomorskim ustanawiającym stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Marokańskim, z drugiej strony. Procedury niniejszej umowy stosuje się, jeżeli 60 dni po przekazaniu sporu Radzie Stowarzyszenia zgodnie z art. 86 układu o stowarzyszeniu, Rada Stowarzyszenia nie doprowadziła do rozstrzygnięcia sporu.

2. Artykuł 86 układu o stowarzyszeniu ma zastosowanie do sporów dotyczących stosowania i interpretacji pozostałych postanowień układu o stowarzyszeniu.

3. Do celów ust. 1 spór uznaje się za rozstrzygnięty, jeśli Rada Stowarzyszenia podjęła decyzję zgodnie z art. 86 ust. 2 układu o stowarzyszeniu lub jeśli oświadczyła, że spór już nie istnieje.

⁽¹⁾ Postanowienia niniejszej umowy nie naruszają art. 34 protokołu dotyczącego definicji pojęcia „produkty pochodzące” oraz metod współpracy administracyjnej.

ROZDZIAŁ II**KONSULTACJE I MEDIACJA****Artykuł 3****Konsultacje**

1. Strony dokładają starań, aby rozstrzygać wszelkie spory dotyczące interpretacji i stosowania postanowień, o których mowa w art. 2, poprzez podejmowanie konsultacji prowadzonych w dobrej wierze w celu szybkiego osiągnięcia sprawiedliwych i wspólnie uzgodnionych rozwiązań. W ramach tych konsultacji Strony omówią również wpływ, jaki domniemane naruszenie miałyby na ich wymianę handlową.

2. Strona występuje z wnioskiem o przeprowadzenie konsultacji na podstawie pisemnego wniosku przesłanego drugiej Stronie, którego kopia zostaje przesłana podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług, z określeniem wszelkich środków oraz postanowień umów, o których mowa w art. 2, które jej zdaniem zostały naruszone.

3. Konsultacje przeprowadza się w ciągu 40 dni od daty otrzymania wniosku i odbywają się one na terytorium Strony, przeciwko której wysunięto zarzut, chyba że Strony postanowią inaczej. Konsultacje uznaje się za zakończone w ciągu 60 dni od daty otrzymania wniosku, chyba że obie Strony postanowią je kontynuować. Konsultacje, w szczególności wszystkie ujawnione informacje oraz stanowiska, jakie Strony zajęły podczas postępowania, są poufne i pozostają bez uszczerbku dla praw każdej ze Stron w dalszych postępowaniach.

4. Konsultacje w pilnych przypadkach, w tym w przypadkach dotyczących towarów nietrwałych lub sezonowych, przeprowadza się w ciągu 15 dni od daty otrzymania wniosku i uznaje się za zakończone w ciągu 30 dni od daty otrzymania wniosku.

5. Jeśli Strona, do której kierowany jest wniosek, nie odpowiedziała na wniosek o konsultacje w ciągu 20 dni roboczych od daty jego otrzymania lub jeśli konsultacje nie odbyły się w terminie określonym w ust. 3 lub w ust. 4, lub zostały zakończone bez osiągnięcia porozumienia w sprawie wspólnie uzgodnionego rozwiązania, Strona skarżąca może wystąpić z wnioskiem o powołanie organu arbitrażowego zgodnie z art. 5.

Artykuł 4

Mediacja

1. Jeśli w wyniku konsultacji nie osiągnięto wspólnie uzgodnionego rozwiązania, wówczas Strony mogą, za obopólną zgodą, odwołać się do mediatora. Wszelkie wnioski o mediację muszą być przedkładane na piśmie Stronie, przeciwko której wysunięto zarzut, i podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług z podaniem środka, który był przedmiotem konsultacji, jak również wspólnie uzgodnionego zakresu mediacji. Każda ze Stron zobowiązuje się życzliwie rozważyć wnioski o mediację.

2. O ile Strony nie porozumieją się co do osoby mediatora w ciągu 10 dni roboczych od daty otrzymania wniosku o mediację, przewodniczący podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług lub osoba przez nich delegowana wybierają mediatora w drodze losowania spośród grona osób figurujących na liście, o której mowa w art. 19, niebędących obywatelami żadnej ze Stron. Wyboru dokonuje się w ciągu 15 dni roboczych od daty otrzymania wniosku o mediację. Mediator zwołuje zebranie ze Stronami w ciągu 30 dni od daty swego wyboru. Mediator otrzymuje od Stron oświadczenia nie później niż 15 dni przed zebraniem i może zażądać dodatkowych informacji od Stron, ekspertów lub doradców technicznych, jeżeli uzna je za niezbędne. Wszelkie uzyskane w ten sposób informacje muszą zostać ujawnione obu Stronom, dając im możliwość zgłoszenia uwag. Mediator wydaje opinię nie później niż 45 dni od swego wyboru.

3. Opinia mediatora może zawierać jedno lub więcej zaleceń dotyczących tego, jak rozstrzygnąć spór, zgodnych z postanowieniami, o których mowa w art. 2. Opinia mediatora nie ma charakteru wiążącego.

4. Strony mogą porozumieć się w sprawie zmiany terminów, o których mowa w ust. 2. Mediator może również podjąć decyzję o zmianie tych terminów na wniosek którejkolwiek ze Stron, z uwagi na szczególne trudności, jakie napotyka dana Strona, lub ze względu na złożony charakter sprawy.

5. Postępowanie obejmujące mediację, w szczególności opinia mediatora i wszystkie ujawnione informacje oraz stanowiska, jakie Strony zajęły podczas postępowania, są poufne i pozostają bez uszczerbku dla praw każdej ze Stron w dalszych postępowaniach.

6. Za zgodą Stron procedury mediacyjne mogą być kontynuowane podczas trwania procedury arbitrażowej.

7. Zmiana mediatora następuje wyłącznie z powodów określonych w przepisach 18–21 regulaminu i zgodnie z ustanowionymi tam procedurami.

ROZDZIAŁ III

PROCEDURY ROZSTRZYGANIA SPORÓW

SEKCJA I

Procedura arbitrażowa

Artykuł 5

Wszczęcie procedury arbitrażowej

1. W przypadku gdy Stronom nie udało się rozstrzygnąć sporu w drodze konsultacji przewidzianych w art. 3 lub w drodze mediacji przewidzianej w art. 4, Strona skarżąca może wystąpić z wnioskiem o powołanie organu arbitrażowego.

2. Wniosek o powołanie organu arbitrażowego przedkłada się na piśmie Stronie, przeciwko której wysunięto zarzut, oraz podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług. Strona skarżąca określa w swoim wniosku konkretny środek będący przedmiotem sporu oraz wyjaśnia, w jaki sposób środek ten narusza postanowienia, o których mowa w art. 2. Z wnioskiem o powołanie organu arbitrażowego występuje się nie później niż 18 miesięcy od daty otrzymania wniosku o konsultacje, bez uszczerbku dla praw Strony skarżącej do występowania z wnioskiem o nowe konsultacje w takiej samej kwestii w przyszłości.

Artykuł 6

Powołanie organu arbitrażowego

1. W skład organu arbitrażowego wchodzi trzech arbitrów.

2. W ciągu 10 dni roboczych od daty otrzymania przez Stronę, przeciwko której wysunięto zarzut, wniosku o powołanie organu arbitrażowego Strony konsultują się w celu osiągnięcia porozumienia w kwestii składu organu arbitrażowego.

3. W przypadku gdy Strony nie są w stanie porozumieć się w kwestii jego składu w terminie określonym w ust. 2, każda ze Stron może zwrócić się do przewodniczących podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług lub osoby przez nich delegowanej o dokonanie wyboru wszystkich trzech członków organu arbitrażowego w drodze losowania z listy kandydatów sporządzonej na mocy art. 19 – jednego spośród osób zaproponowanych przez Stronę skarżącą, jednego spośród osób zaproponowanych przez Stronę, przeciwko której wysunięto zarzut, i jednego spośród osób wytypowanych przez Strony na stanowisko przewodniczącego. W przypadku gdy Strony porozumieją się co do jednego lub większej liczby członków organu arbitrażowego, pozostałych członków wybiera się według tej samej procedury.

4. Przewodniczący podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług lub osoba przez nich delegowana dokonują wyboru arbitrów w ciągu pięciu dni roboczych od złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 3.

5. Za datę powołania organu arbitrażowego uznaje się dzień wyznaczenia trzech arbitrów.

6. Zmiana arbitrów następuje wyłącznie z powodów określonych w przepisach 18–21 regulaminu i zgodnie z ustanowionymi tam procedurami.

Artykuł 7

Sprawozdanie okresowe organu arbitrażowego

Organ arbitrażowy przekazuje Stronom sprawozdanie okresowe przedstawiające ustalenia faktyczne, możliwość zastosowania stosownych postanowień oraz ogólne uzasadnienie każdego ze swoich ustaleń i zaleceń, nie później niż w ciągu 120 dni od daty jego powołania. Każda ze Stron może przedłożyć organowi arbitrażowemu pisemny wniosek o dokonanie przeglądu szczegółowych aspektów sprawozdania okresowego w ciągu 15 dni od jego przekazania. Ustalenia w ostatecznej decyzji organu arbitrażowego zawierają ustosunkowanie się do argumentów przedstawionych na etapie przeglądu okresowego.

Artykuł 8

Decyzja organu arbitrażowego

1. W ciągu 150 dni od daty powołania organ arbitrażowy przekazuje swoją decyzję Stronom oraz podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług. Jeżeli przewodniczący organu arbitrażowego uzna, że termin ten nie może zostać dotrzymany, powiadamia o tym na piśmie Strony oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług, podając przyczyny opóźnienia oraz przewidywany termin zakończenia prac przez organ arbitrażowy. W żadnym przypadku decyzja nie powinna zostać przekazana później niż 180 dni od daty powołania organu arbitrażowego.

2. W pilnych wypadkach, w tym w przypadkach związanych z towarami nietrwałymi lub sezonowymi, organ arbitrażowy dokłada wszelkich starań, aby przekazać swoją decyzję w ciągu 75 dni od daty jego powołania. W każdym przypadku decyzję należy przekazać nie później niż w ciągu 90 dni od daty powołania organu. Organ arbitrażowy wydaje decyzję wstępną w sprawie pilnego charakteru sprawy w ciągu 10 dni od daty jego powołania.

3. Na wniosek obu Stron organ arbitrażowy w dowolnej chwili zawiesza swoje prace na uzgodniony przez Strony okres nieprzekraczający 12 miesięcy i wznawia ją po upływie tego uzgodnionego okresu na wniosek Strony skarżącej. Jeśli Strona skarżąca nie występuje z wnioskiem o wznowienie prac organu arbitrażowego przed upływem uzgodnionego okresu zawieszenia, procedura zostaje zakończona. Zawieszenie i zakończenie prac organu arbitrażowego pozostają bez uszczerbku dla praw każdej ze Stron w innym postępowaniu w tej samej kwestii.

SEKCJA II

Wykonanie decyzji

Artykuł 9

Wykonanie decyzji organu arbitrażowego

Każda ze Stron podejmuje wszelkie środki niezbędne do wykonania decyzji organu arbitrażowego; Strony dokładają wszelkich starań, aby uzgodnić termin na wykonanie tej decyzji.

Artykuł 10

Rozsądny termin na wykonanie decyzji

1. Nie później niż 30 dni od daty przekazania Stronom decyzji organu arbitrażowego Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, powiadamia Stronę skarżącą i podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług o tym, ile czasu potrzebuje na wykonanie decyzji (rozsądny termin), jeśli niezwłoczne wykonanie nie jest możliwe.

2. Jeżeli Strony nie mogą się porozumieć co do rozsądnego terminu, w którym należy wykonać decyzję organu arbitrażowego, Strona skarżąca może złożyć w ciągu 20 dni od otrzymania od Strony, przeciwko której wysunięto zarzut, powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, pisemny wniosek do organu arbitrażowego o ustalenie długości rozsądnego terminu. O złożeniu takiego wniosku powiadamia się jednocześnie drugą Stronę oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług. W ciągu 30 dni od daty złożenia wniosku organ arbitrażowy przekazuje swoją decyzję Stronom oraz podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług.

3. Rozsądny termin może zostać przedłużony za zgodą obu Stron.

Artykuł 11

Przegląd środków podjętych w celu wykonania decyzji organu arbitrażowego

1. Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, przed upływem rozsądnego terminu powiadamia drugą Stronę oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług o wszelkich środkach, które podjęła w celu wykonania decyzji organu arbitrażowego.

2. W przypadku braku porozumienia między Stronami co do istnienia środka zgłoszonego na podstawie ust. 1 lub co do jego zgodności z postanowieniami, o których mowa w art. 2, Strona skarżąca może wystąpić z pisemnym wnioskiem do organu arbitrażowego o wydanie decyzji w tej sprawie. We wniosku takim określa się konkretny środek będący przedmiotem sporu oraz wyjaśnia, w jaki sposób środek ten jest niezgodny z postanowieniami, o których mowa w art. 2. Organ arbitrażowy przekazuje swoją decyzję w ciągu 90 dni od daty złożenia wniosku. W pilnych wypadkach, w tym w przypadkach związanych z towarami nietrwałymi lub sezonowymi, organ arbitrażowy przekazuje swoją decyzję w ciągu 45 dni od daty złożenia wniosku.

Artykuł 12

Tymczasowe środki zaradcze w przypadku niewykonania decyzji

1. Jeżeli Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, nie powiadomi o podjęciu środków służących wykonaniu decyzji organu arbitrażowego przed upływem rozsądnego terminu lub jeżeli organ arbitrażowy uzna, że środek zgłoszony na podstawie art. 11 ust. 1 jest sprzeczny ze zobowiązaniem nałożonym na tę Stronę na mocy postanowień, o których mowa w art. 2, Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, jeżeli z takim wnioskiem wystąpi Strona skarżąca, przedstawia propozycję tymczasowej rekompensaty.

2. Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia co do rekompensaty w ciągu 30 dni od upływu rozsądnego terminu lub od przekazania przez organ arbitrażowy decyzji na podstawie art. 11 stwierdzającej, że środek podjęty w celu wykonania decyzji narusza postanowienia, o których mowa w art. 2, Strona skarżąca jest uprawniona – po wcześniejszym powiadomieniu drugiej Strony oraz podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług – do zawieszenia zobowiązań wynikających z postanowień, o których mowa w art. 2, w stopniu równoważnym do zniweczenia lub naruszenia korzyści spowodowanego naruszeniem postanowień. Strona skarżąca może wprowadzić w życie takie zawieszenie po upływie 10 dni roboczych od daty otrzymania powiadomienia przez Stronę, przeciwko której wysunięto zarzut, chyba że Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, złoży wniosek o arbitraż na podstawie ust. 3.

3. Jeśli Strona, przeciwko której wysunięto zarzut uzna, że stopień zawieszenia nie jest równoważny poziomowi zniweczenia lub naruszenia korzyści spowodowanego naruszeniem, może zwrócić się z pisemnym wnioskiem do organu arbitrażowego o wydanie decyzji w tej sprawie. O złożeniu takiego wniosku należy powiadomić drugą Stronę oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług przed upływem 10 dni roboczych, o których mowa w ust. 2. Organ arbitrażowy, po zasięgnięciu w stosownych przypadkach opinii ekspertów, w ciągu 30 dni od daty złożenia wniosku przekazuje Stronom oraz podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług swoją decyzję w sprawie stopnia zawieszenia zobowiązań. Zawieszenie zobowiązań nie może nastąpić przed wydaniem decyzji organu arbitrażowego i musi być zgodne z decyzją tego organu.

4. Zawieszenie zobowiązań ma charakter tymczasowy i stosuje się je jedynie do czasu wycofania środka uznanego za sprzeczny z postanowieniami, o których mowa w art. 2, lub do czasu jego zmiany w sposób zapewniający jego zgodność z tymi postanowieniami, na mocy art. 13 lub też do czasu rozstrzygnięcia sporu przez Strony.

Artykuł 13

Przegląd środków podjętych w celu wykonania decyzji po zawieszeniu zobowiązań

1. Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, powiadamia drugą Stronę oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług o wszelkich środkach podjętych w celu wykonania decyzji organu arbitrażowego oraz o swoim wniosku o zakończenie stosowanego przez Stronę skarżącą zawieszenia zobowiązań.

2. Jeżeli w ciągu 30 dni od daty otrzymania takiego powiadomienia Strony nie osiągną porozumienia w kwestii zgodności zgłoszonego środka z postanowieniami, o których mowa w art. 2, Strona skarżąca zwraca się do organu arbitrażowego z pisemnym wnioskiem o wydanie decyzji w tej sprawie. O złożeniu takiego wniosku należy powiadomić jednocześnie drugą Stronę oraz podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług. W ciągu 45 dni od daty złożenia wniosku organ arbitrażowy przekazuje swoją decyzję Stronom oraz podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług. Jeśli organ arbitrażowy uzna, że środek podjęty w celu wykonania decyzji jest zgodny z postanowieniami, o których mowa w art. 2, zawieszenie zobowiązań zostaje zakończone.

SEKCJA III

Postanowienia wspólne

Artykuł 14

Wspólnie uzgodnione rozwiązanie

Strony mogą w każdej chwili wspólnie uzgodnić rozwiązanie sporu podlegającego niniejszej umowie. O takim rozwiązaniu powiadamiają podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług oraz organ arbitrażowy. Po powiadomieniu o wspólnie uzgodnionym rozwiązaniu organ arbitrażowy kończy prace i procedura zostaje zakończona.

Artykuł 15

Regulamin

1. Procedury rozstrzygania sporów, o których mowa w rozdziale III, określa regulamin załączony do niniejszej umowy.

2. Wszelkie posiedzenia organu arbitrażowego są otwarte dla publiczności zgodnie z regulaminem, chyba że Strony postanowią inaczej.

Artykuł 16

Informacje i doradztwo techniczne

Na wniosek jednej ze Stron lub z inicjatywy własnej organ arbitrażowy może w związku z prowadzonym przez siebie postępowaniem uzyskać informacje, które uzna za stosowne. W szczególności organ arbitrażowy ma także prawo zwrócić się o opinię do ekspertów, o ile uzna to za stosowne. Przed dokonaniem wyboru takich ekspertów organ arbitrażowy przeprowadza konsultacje ze Stronami. Wszelkie uzyskane w ten sposób informacje muszą zostać ujawnione obu Stronom, dając im możliwość zgłoszenia uwag. Zgodnie z regulaminem i o ile Strony nie postanowią inaczej, zainteresowane osoby fizyczne lub prawne mające swoją siedzibę na terytorium Stron mogą składać organom arbitrażowym pisemne oświadczenia. Oświadczenia takie ograniczają się do aspektów faktycznych sporu i nie odnoszą się do kwestii prawnych.

Artykuł 17

Reguły interpretacji

Każdy organ arbitrażowy dokonuje interpretacji, o których mowa w art. 2, zgodnie ze zwyczajowymi zasadami interpretacji prawa międzynarodowego publicznego, w szczególności zgodnie z zasadami określonymi w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów. Decyzje organu arbitrażowego nie mogą rozszerzać ani ograniczać praw i obowiązków przewidzianych w postanowieniach, o których mowa w art. 2.

Artykuł 18

Decyzje organu arbitrażowego

1. Organ arbitrażowy dokłada wszelkich starań, aby jego decyzje podejmowane były w drodze konsensu. Jednak w przypadku gdy decyzja nie może być podjęta w drodze konsensu, sprawa będąca przedmiotem decyzji rozstrzygana jest większością głosów. W żadnym jednak wypadku odrębne opinie arbitrów nie są podawane do wiadomości publicznej.

2. Wszelkie decyzje organu arbitrażowego mają dla Stron moc wiążącą i nie ustanawiają żadnych praw ani obowiązków dla osób fizycznych lub prawnych. W decyzji podaje się fakty ustalone w sprawie, zastosowanie stosownych postanowień umów określonych w art. 2 oraz ogólne uzasadnienie ustaleń i wniosków. Podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług podaje decyzję organu arbitrażowego w całości do wiadomości publicznej, chyba że postanowi inaczej w celu zapewnienia poufności poufnych informacji handlowych.

ROZDZIAŁ IV

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 19

Listy arbitrów

1. Podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług nie później niż sześć miesięcy po wejściu w życie niniejszej umowy sporządza listę przynajmniej 15 osób chętnych i zdolnych do pełnienia funkcji arbitrów. Każda ze Stron proponuje przynajmniej pięć osób mających pełnić funkcję arbitra. Obie Strony wybierają także przynajmniej pięć osób mających pełnić funkcję przewodniczącego organu arbitrażowego, niebędących obywatelami żadnej ze Stron. Podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług zapewnia, aby na liście tej zawsze znajdowała się odpowiednia liczba osób.

2. Arbitrzy muszą posiadać specjalistyczną wiedzę lub doświadczenie w dziedzinie prawa i handlu międzynarodowego. Muszą być niezależni, działać w imieniu własnym, nie mogą przyjmować instrukcji od żadnego rządu lub organizacji, ani być powiązani z rządem którejkolwiek ze Stron, a ich postępowanie musi być zgodne z kodeksem postępowania, załączonym do niniejszej umowy.

3. Podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług może sporządzić dodatkową listę przynajmniej 15 osób posiadających fachową wiedzę sektorową w zakresie szczególnych zagadnień objętych umowami, o których mowa w art. 2. Każda ze Stron proponuje przynajmniej pięć osób mających pełnić funkcję arbitra. Strony wybierają także przynajmniej pięć osób mających pełnić funkcję przewodniczącego organu arbitrażowego, niebędących obywatelami żadnej ze Stron. W przypadku odwołania się do procedury wyboru członków, o której mowa w art. 6 ust. 2, przewodniczący podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług mogą skorzystać z listy sektorowej za zgodą obu Stron.

Artykuł 20

Odniesienie do zobowiązań w ramach WTO

1. Jeżeli Strona dąży do rozstrzygnięcia sporu dotyczącego zobowiązania w ramach porozumienia WTO, odwołuje się ona do stosownych zasad i procedur porozumienia WTO, które mają zastosowanie bez względu na postanowienia niniejszej umowy.

2. Jeżeli Strona dąży do rozstrzygnięcia sporu dotyczącego zobowiązania wchodzącego w zakres stosowania niniejszej umowy w rozumieniu art. 2, odwołuje się ona do zasad i procedur niniejszej umowy.

3. O ile Strony nie postanowiły inaczej, w przypadku gdy Strona dąży do rozstrzygnięcia sporu dotyczącego zobowiązania wchodzącego w zakres stosowania niniejszej umowy w rozumieniu art. 2, które jest w istocie równoważne zobowiązaniu w ramach WTO, odwołuje się ona do stosownych zasad i procedur porozumienia WTO, które mają zastosowanie bez względu na postanowienia niniejszej umowy.

4. Po wszczęciu procedur rozstrzygania sporów jedno forum wybrane zgodnie z powyższymi ustępami, jeżeli nie stwierdziło ono braku swej właściwości, jest wykorzystywane z wyłączeniem drugiego.

5. Żadne z postanowień niniejszej umowy nie wyklucza możliwości zawieszenia realizacji zobowiązań przez jedną ze Stron, jeśli zezwala na to Organ Rozstrzygania Sporów WTO. Nie można w oparciu o porozumienie WTO uniemożliwić jednej ze Stron zawieszenia zobowiązań na mocy niniejszej umowy.

Artykuł 21

Terminy

1. Wszystkie terminy określone w niniejszej umowie, łącznie z terminami dotyczącymi przekazywania decyzji przez organy arbitrażowe, liczy się w dniach kalendarzowych od dnia następującego po wykonaniu czynności lub wystąpieniu zdarzenia, do którego się odnoszą, o ile nie przewidziano inaczej.

2. Każdy termin, o którym mowa w niniejszej umowie, można zmienić za obopólnym porozumieniem Stron. Strony zobowiązują się życzliwie rozważać wnioski o przedłużenie terminu, uzasadnione trudnościami, jakie napotyka jedna ze Stron w przestrzeganiu procedur niniejszej umowy. Na wniosek jednej ze Stron organ arbitrażowy może zmienić mające zastosowanie obowiązujące w postępowaniu terminy, uwzględniając różny poziom rozwoju Stron.

Artykuł 22

Przegląd i zmiana umowy

1. Po wejściu w życie niniejszej umowy i załączników do niej, Rada Stowarzyszenia może w każdej chwili dokonać przeglądu ich wdrożenia w celu podjęcia decyzji o ich dalszym obowiązywaniu, wprowadzeniu do nich zmian lub zakończeniu ich obowiązywania.

2. W ramach tego przeglądu Rada Stowarzyszenia może rozważyć możliwość utworzenia organu apelacyjnego wspólnego dla kilku układów eurośródziemnomorskich.

3. Rada Stowarzyszenia może zdecydować o wprowadzeniu zmian do niniejszej umowy i załączników do niej.

*Artykuł 23***Wejście w życie**

Niniejsza umowa zostanie zatwierdzona przez Strony zgodnie z ich właściwymi procedurami. Niniejsza umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Strony powiadamiają się wzajemnie o zakończeniu procedur, o których mowa w niniejszym artykule.

Sporządzono w Brukseli, w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, dnia trzynastego grudnia roku dwa tysiące dziesiątego w językach: angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim i arabskim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

За Европейския съюз
 Por la Unión Europea
 Za Evropskou unii
 For Den Europæiske Union
 Für die Europäische Union
 Euroopa Liidu nimel
 Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 For the European Union
 Pour l'Union européenne
 Per l'Unione europea
 Eiropas Savienības vārdā –
 Europos Sąjungos vardu
 Az Európai Unió részéről
 Ghall-Unjoni Ewropea
 Voor de Europese Unie
 W imieniu Unii Europejskiej
 Pela União Europeia
 Pentru Uniunea Europeană
 Za Európsku úniu
 Za Evropsko unijo
 Euroopan unionin puolesta
 För Europeiska unionen

عن الإتحاد الأوروبي

За Кралство Мароко
 Por el Reino de Marruecos
 Za Marocké království
 For Kongeriget Marokko
 Für das Königreich Marokko
 Maroko Kuningriigi nimel
 Για το Βασίλειο του Μαρόκου
 For the Kingdom of Morocco
 Pour le Royaume du Maroc
 Per il Regno del Marocco
 Marokas Karalistes vārdā –
 Maroko Karalystės vardu
 A Marokkói Királyság részéről
 Ghar-Renju tal-Marokk
 Voor het Koninkrijk Marokko
 W imieniu Królestwa Maroka
 Pelo Reino de Marrocos
 Pentru Regatul Maroc
 Za Marocké kráľovstvo
 Za Kraljevino Maroko
 Marokon kuningaskunnan puolesta
 För Konungariket Marocko

عن المملكة المغربية

ZAŁĄCZNIKI**ZAŁĄCZNIK I: REGULAMIN POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO****ZAŁĄCZNIK II: KODEKS POSTĘPOWANIA CZŁONKÓW ORGANU ARBITRAŻOWEGO I MEDIATORÓW**

ZAŁĄCZNIK I

REGULAMIN POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO**Postanowienia ogólne**

1. W niniejszej umowie i w niniejszym regulaminie:

„doradca” oznacza osobę wyznaczoną przez Stronę w celu doradzania lub pomocy tej Stronie w związku z postępowaniem przed organem arbitrażowym;

„Strona skarżąca” oznacza Stronę występującą z wnioskiem o powołanie zespołu arbitrażowego zgodnie z art. 5 niniejszej umowy;

„Strona, przeciwko której wysunięto zarzut” oznacza Stronę, w stosunku do której podnoszony jest zarzut, że dopuściła się naruszenia postanowień, o których mowa w art. 2 niniejszej umowy;

„organ arbitrażowy” oznacza organ powołany na mocy art. 6 niniejszej umowy;

„przedstawiciel Strony” oznacza pracownika lub każdą osobę powołaną przez ministerstwo lub agencję rządową lub jakiegokolwiek inny podmiot publiczny Strony;

„dzień” oznacza dzień kalendarzowy, o ile nie przewidziano inaczej.

2. Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, odpowiedzialna jest za administrację logistyczną procedury rozstrzygnięcia sporów, w szczególności za organizację przesłuchań, chyba że uzgodniono inaczej. Unia Europejska ponosi jednak wszystkie koszty związane ze sprawami organizacyjnymi dotyczącymi konsultacji, mediacji i arbitrażu, z wyjątkiem wynagrodzenia i wydatków mediatorów i arbitrów, które są dzielone.

Powiadomienia i doręczenia

3. Strony i organ arbitrażowy doręczają wszelkie wnioski, zawiadomienia, oświadczenia pisemne lub inne dokumenty pocztą elektroniczną, przesyłając w tym samym dniu kopię faksem, listem poleconym, kurierem, listem za potwierdzeniem odbioru lub przy pomocy innego rodzaju środka komunikacji, który zapewnia rejestrację wysłania przesyłki. Uznaje się, że wiadomość przesłana pocztą elektroniczną i faksem otrzymana jest w dniu jej wysłania, chyba że zostaną przedstawione dowody przeciwnie.
4. Strona dostarcza kopię elektroniczną każdego swego oświadczenia pisemnego drugiej Stronie i każdemu z arbitrów. Dostarcza się również kopię papierową.
5. Wszystkie powiadomienia i doręczenia są adresowane odpowiednio do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Maroka i do Dyrekcji Generalnej ds. Handlu Komisji Europejskiej.
6. Drobne błędy pisarskie we wnioskach, zawiadomieniach, oświadczeniach pisemnych lub innych dokumentach związanych z postępowaniem arbitrażowym mogą być poprawiane poprzez przesłanie nowego dokumentu, przy wyraźnym wskazaniu wprowadzonych zmian.
7. Jeśli ostatni dzień na wysłanie dokumentu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub dzień odpoczynku w Maroku lub w Unii, dokument może zostać wysłany w następnym dniu roboczym. W każdy pierwszy poniedziałek grudnia Strony przekazują sobie wzajemnie wykaz dni ustawowo wolnych od pracy i dni odpoczynku na kolejny rok. Nie można uznać, że jakiegokolwiek dokumenty, powiadomienie lub wniosek otrzymano w dniu ustawowo wolnym od pracy lub w dniu odpoczynku. Ponadto do celów obliczania wszystkich terminów określonych w niniejszej umowie, wyrażonych w dniach roboczych, uwzględnia się jedynie dni robocze wspólne dla obu Stron.
8. W zależności od treści postanowień będących przedmiotem sporu kopie wszystkich wniosków i powiadomień przekazanych podkomitetowi ds. przemysłu, handlu i usług zgodnie z niniejszą umową przekazuje się również innym stosownym podkomitetom powołanym na mocy układu o stowarzyszeniu.

Rozpoczęcie arbitrażu

9. a) Jeśli zgodnie z art. 6 niniejszej umowy lub postanowieniami 19, 20 lub 49 niniejszego regulaminu członkowie organu arbitrażowego wybierani są w drodze losowania, przy losowaniu obecni są przedstawiciele obu Stron.
b) O ile Strony nie postanowią inaczej, spotykają się one z organem arbitrażowym w ciągu siedmiu dni roboczych od dnia jego powołania w celu ustalenia kwestii, które Strony lub organ arbitrażowy uznają za stosowne, włącznie z wynagrodzeniem i wydatkami arbitrów, które będą zgodne ze standardami WTO. Członkowie organu arbitrażowego i przedstawiciele Stron mogą brać udział w tym posiedzeniu za pośrednictwem telefonu lub wideokonferencji.

10. a) O ile Strony nie postanowią inaczej, w ciągu pięciu dni roboczych od dnia wyboru arbitrów zakres zadań organu arbitrażowego obejmuje:

„zbadanie, w świetle odpowiednich postanowień umów, o których mowa w art. 2 umowy o rozstrzygnięciu sporów, sprawy zgłoszonej we wniosku o powołanie organu arbitrażowego, wydanie decyzji w sprawie zgodności danego środka z postanowieniami, o których mowa w art. 2 umowy o rozstrzygnięciu sporów, oraz wydanie decyzji zgodnie z art. 8 umowy o rozstrzygnięciu sporów”.

- b) Strony muszą przekazać organowi arbitrażowemu uzgodniony zakres zadań w ciągu pięciu dni roboczych od dokonania uzgodnień.

Składanie wstępnych oświadczeń

11. Strona skarżąca dostarcza wstępny wniosek pisemny nie później niż 20 dni po dacie powołania organu arbitrażowego. Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, dostarcza pisemny wniosek przeciwny nie później niż 20 dni po dacie dostarczenia wstępnego oświadczenia pisemnego.

Funkcjonowanie organów arbitrażowych

12. Wszystkie posiedzenia organu arbitrażowego prowadzi jego przewodniczący. Organ arbitrażowy może przekazać przewodniczącemu upoważnienie do podejmowania decyzji administracyjnych i proceduralnych.
13. O ile niniejsza umowa nie stanowi inaczej, organ arbitrażowy może wykonywać swoje czynności przy użyciu wszelkich środków, włącznie z telefonem, faksem i łączami komputerowymi.
14. W obradach organu arbitrażowego mogą brać udział wyłącznie arbitrzy, lecz organ arbitrażowy może zezwolić na uczestniczenie w obradach swoim asystentom.
15. Za przygotowanie wszelkich decyzji odpowiada wyłącznie organ arbitrażowy; przygotowanie decyzji nie może być zlecane.
16. W przypadku pojawienia się kwestii proceduralnych, których postanowienia niniejszej umowy i jej załączników nie regulują, organ arbitrażowy, po konsultacji ze Stronami, może przyjąć każdą stosowną procedurę, która nie jest sprzeczna z niniejszą umową.
17. Jeżeli organ arbitrażowy uzna, że konieczna jest zmiana terminu mającego zastosowanie w ramach postępowania lub dokonanie jakichkolwiek innych dostosowań proceduralnych lub administracyjnych, informuje pisemnie Strony o powodach takich zmian lub dostosowań, wskazując termin lub konieczne dostosowanie. Organ arbitrażowy może przyjąć taką zmianę lub dostosowanie po konsultacji ze Stronami. Terminy określone w art. 8 ust. 2 niniejszej umowy nie mogą być zmienione.

Zastępstwo

18. Jeśli arbiter nie może uczestniczyć w postępowaniu, wycofuje się z udziału lub musi być zastąpiony, wybrana zostaje osoba w jego zastępstwie zgodnie z art. 6 ust. 3.
19. W przypadku gdy jedna ze Stron uzna, że arbiter nie spełnia wymogów kodeksu postępowania i w związku z tym powinien zostać zastąpiony, Strona ta powiadamia drugą Stronę w ciągu 15 dni od poznania okoliczności istotnego naruszenia kodeksu postępowania przez arbitra.

W przypadku gdy jedna ze Stron uzna, że arbiter inny niż przewodniczący nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, Strony konsultują się i za obopólnym porozumieniem odwołują takiego arbitra oraz dokonują wyboru nowego arbitra zgodnie z procedurą określoną w art. 6 ust. 3 niniejszej umowy.

Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia co do potrzeby wymiany arbitra, każda ze Stron może wystąpić z wnioskiem o przekazanie sprawy przewodniczącemu organu arbitrażowego, którego decyzja jest ostateczna.

Jeśli przewodniczący uzna, że arbiter nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, wybiera on nowego arbitra w drodze losowania spośród grona osób, o którym mowa w art. 19 ust. 1 niniejszej umowy, do którego należał poprzedni arbiter. Jeśli poprzedni arbiter został wybrany przez Strony zgodnie z art. 6 ust. 2 niniejszej umowy, osoba go zastępująca zostaje wybrana w drodze losowania spośród grona osób, które zostały zaproponowane przez Stronę skarżącą oraz Stronę, przeciwko której wysunięto zarzut, zgodnie z art. 19 ust. 1 niniejszej umowy. Wybór nowego arbitra dokonuje się w ciągu pięciu dni roboczych od dnia złożenia wniosku przewodniczącemu organu arbitrażowego.

20. W przypadku gdy jedna ze Stron uzna, że przewodniczący organu arbitrażowego nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, Strony konsultują się i za obopólnym porozumieniem odwołują przewodniczącego i dokonują wyboru nowego przewodniczącego zgodnie z procedurą określoną w art. 6 ust. 3 niniejszej umowy.

Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia w kwestii potrzeby wymiany przewodniczącego organu arbitrażowego, każda ze Stron może wystąpić z wnioskiem o przekazanie sprawy jednemu z pozostałych członków grona osób wytypowanych do pełnienia funkcji przewodniczącego zgodnie z art. 19 ust. 1 niniejszej umowy. Jego nazwisko jest losowane przez przewodniczących podkomitetu ds. przemysłu, handlu i usług lub osobę przez nich delegowaną. Decyzja tej osoby dotycząca potrzeby wymiany przewodniczącego jest ostateczna.

Jeśli osoba ta uzna, że poprzedni przewodniczący nie spełnia wymogów kodeksu postępowania, wybiera ona nowego przewodniczącego w drodze losowania spośród grona pozostałych osób wytypowanych do pełnienia funkcji przewodniczącego zgodnie z art. 19 ust. 1 niniejszej umowy. Wyboru nowego przewodniczącego dokonuje się w ciągu pięciu dni roboczych od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w niniejszym ustępie.

21. Prowadzone przez organ arbitrażowy czynności zawieszają się na okres potrzebny do przeprowadzenia procedur przewidzianych w przepisach 18, 19 i 20.

Przesłuchania

22. Przewodniczący wyznacza dzień i godzinę przesłuchania w porozumieniu ze Stronami i innymi członkami organu arbitrażowego oraz przekazuje Stronom pisemne potwierdzenie. Informacja ta podawana jest również do publicznej wiadomości przez Stronę odpowiedzialną za logistyczne zarządzanie postępowaniem, jeśli przesłuchanie ma charakter otwarty. O ile jedna ze Stron nie wyrazi sprzeciwu, organ arbitrażowy może podjąć decyzję o nieorganizowaniu przesłuchania.
23. O ile Strony nie postanowią inaczej, przesłuchanie odbywa się w Brukseli, gdy Stroną skarżącą jest Maroko, lub w Rabacie, gdy Stroną skarżącą jest Unia.
24. Organ arbitrażowy może zorganizować jedno dodatkowe przesłuchanie jedynie w wyjątkowych okolicznościach. Nie organizuje się dodatkowego przesłuchania w przypadku procedur ustanowionych w art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 3 i art. 13 ust. 2 niniejszej umowy.

25. W całości wszystkich przesłuchań uczestniczą wszyscy arbitrzy.

26. Następujące osoby mogą uczestniczyć w przesłuchaniach, bez względu na to, czy postępowanie jest otwarte dla publiczności, czy też nie:

- a) przedstawiciele Stron;
- b) doradcy Stron;
- c) członkowie personelu administracyjnego, tłumacze ustni i pisemni, protokolanci sądowi; oraz
- d) asystenci arbitrów.

Przed organem arbitrażowym głos zabierać mogą wyłącznie przedstawiciele i doradcy Stron.

27. Każda ze Stron, nie później niż pięć dni roboczych przed datą przesłuchania, dostarcza organowi arbitrażowemu wykaz nazwisk osób przedstawiających na przesłuchaniu argumenty ustne lub oświadczenia w imieniu danej Strony i wykaz innych przedstawicieli lub doradców, którzy wezmą udział w przesłuchaniu.

28. Przesłuchania prowadzone przez organ arbitrażowy są otwarte dla publiczności, chyba że Strony postanowią inaczej. Jeśli Strony postanowią, że przesłuchanie ma charakter zamknięty, część tego przesłuchania może być jednak otwarta dla publiczności, jeśli organ arbitrażowy, na wniosek Stron, podejmie taką decyzję. Organ arbitrażowy spotyka się jednak na zamkniętej sesji, w przypadku gdy oświadczenia i argumenty Strony zawierają poufne informacje handlowe.

29. Organ arbitrażowy prowadzi przesłuchanie w następujący sposób:

Twierdzenia

- a) twierdzenie Strony skarżącej;
- b) twierdzenie Strony, przeciwko której wysunięto zarzut.

Repliki

- a) twierdzenie Strony skarżącej;
- b) odpowiedź Strony, przeciwko której wysunięto zarzut.

30. Organ arbitrażowy może kierować pytania do każdej ze Stron w każdym momencie przesłuchania.

31. Organ arbitrażowy zapewnia sporządzenie protokołu z każdego przesłuchania i jego przekazanie Stronom w najkrótszym możliwym terminie.
32. W terminie 10 dni roboczych od daty przesłuchania każda ze Stron może przedstawić dodatkowe oświadczenie pisemne dotyczące wszelkich kwestii, które pojawiły się w trakcie przesłuchania.

Pytania pisemne

33. Organ arbitrażowy może w każdym momencie postępowania zwracać się z pytaniami w formie pisemnej do jednej lub obu Stron. Każda ze Stron otrzymuje kopię wszystkich pytań zadanych przez organ arbitrażowy.
34. Strona dostarcza również drugiej Stronie kopię swoich pisemnych odpowiedzi na pytania organu arbitrażowego. Każdej Stronie umożliwia się przedstawienie pisemnych uwag do odpowiedzi drugiej Strony w ciągu pięciu dni roboczych od daty otrzymania odpowiedzi.

Poufność

35. Strony zapewniają poufność przesłuchań organu arbitrażowego, w przypadku gdy odbywają się one w formie sesji zamkniętej zgodnie z przepisem 28. Każda ze Stron traktuje jako poufne wszelkie informacje przedstawione organowi arbitrażowemu przez drugą Stronę, które Strona ta wskazała jako poufne. W przypadku gdy Strona przedstawia organowi arbitrażowemu poufną wersję swoich oświadczeń pisemnych, na wniosek drugiej Strony, przedstawia ona również niemające poufnego charakteru streszczenie informacji znajdujących się w swoich oświadczeniach, które może być podane do publicznej wiadomości. Streszczenie to przedstawiane jest nie później niż w ciągu 15 dni od dnia złożenia wniosku lub przedstawienia oświadczenia, w zależności od tego, co nastąpiło później. Nic w niniejszym regulaminie nie uniemożliwia Stronie publicznego ujawnienia deklaracji dotyczących jej własnego stanowiska.

Kontakty ex parte

36. Organ arbitrażowy nie spotyka się ani nie kontaktuje ze Stroną pod nieobecność drugiej Strony.
37. Żaden z członków organu arbitrażowego nie może omawiać żadnych aspektów przedmiotu postępowania przed organem arbitrażowym ze Stroną lub obiema Stronami pod nieobecność pozostałych arbitrów.

Oświadczenia amicus curiae

38. W przypadku braku innych ustaleń Stron, w ciągu pięciu dni od daty powołania organu arbitrażowego organ ten może otrzymać niezamówione oświadczenia pisemne, pod warunkiem że zostały one złożone w ciągu 10 dni od dnia powołania organu arbitrażowego, są zwięzłe, a w każdym razie wraz z załącznikami nie przekraczają 15 stron maszynopisu, i mają bezpośredni związek z okolicznościami faktycznymi rozpatrywanymi przez organ arbitrażowy.
39. Oświadczenie takie zawiera opis osoby je składającej, niezależnie od tego, czy jest to osoba fizyczna czy prawna, w tym opis charakteru jej działalności i źródła finansowania, oraz określa, jaki dana osoba ma interes w danym postępowaniu arbitrażowym. Oświadczenie sporządza się w językach wybranych przez Strony zgodnie z przepisami 42 i 43 niniejszego regulaminu.
40. Organ arbitrażowy wymienia w swojej decyzji wszystkie otrzymane oświadczenia, które są zgodne z powyższymi zasadami. Organ arbitrażowy nie jest zobowiązany do odnoszenia się w swojej decyzji do argumentów przedstawionych w takich oświadczeniach. Wszelkie oświadczenia otrzymane przez organ arbitrażowy zgodnie z tą zasadą, zostają przedłożone Stronom w celu przedstawienia ich uwag.

Sprawy pilne

41. W sprawach pilnych, o których mowa w niniejszej umowie, organ arbitrażowy po konsultacji ze Stronami odpowiednio dostosowuje terminy określone w niniejszym regulaminie i powiadamia Strony o tych dostosowaniach.

Tłumaczenia pisemne i ustne

42. Podczas konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 2 niniejszej umowy, a najpóźniej na posiedzeniu, o którym mowa w przepisie 9 lit. b) niniejszego regulaminu, Strony dokładają wszelkich starań, aby ustalić wspólny język roboczy postępowania przed organem arbitrażowym.
43. Jeżeli Strony nie są w stanie uzgodnić wspólnego języka roboczego, każda ze Stron organizuje tłumaczenie swoich oświadczeń pisemnych na język, który wybrała druga Strona, i ponosi jego koszty.
44. Strona, przeciwko której wysunięto zarzut, zapewnia tłumaczenie ustnych oświadczeń na języki wybrane przez Strony.
45. Decyzje organu arbitrażowego są przekazywane w języku lub językach wybranych przez Strony.
46. Każda ze Stron może przedstawić uwagi do każdego tłumaczenia dokumentu przygotowanego zgodnie z tymi zasadami.

Obliczanie terminów

47. Jeśli w wyniku zastosowania przepisu 7 niniejszego regulaminu jedna ze Stron otrzyma dokument w dniu innym niż dzień, w którym otrzyma go druga Strona, termin obliczany na podstawie daty otrzymania dokumentu liczy się od późniejszej z tych dwóch dat otrzymania dokumentu.

Pozostałe procedury

48. Niniejszy regulamin stosuje się również do procedur ustanowionych na mocy art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 3 i art. 13 ust. 2 niniejszej umowy. Terminy określone w niniejszym regulaminie dostosowuje się jednak do specjalnych terminów przewidzianych w tych postanowieniach na wydawanie decyzji przez organ arbitrażowy.
49. W przypadku gdy organ arbitrażowy w pierwotnym składzie lub niektórzy jego członkowie nie mogą zebrać się ponownie w związku z procedurami ustanowionymi na mocy art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 3 i art. 13 ust. 2 niniejszej umowy, zastosowanie mają procedury określone w art. 6 niniejszej umowy. Termin przekazania decyzji zostaje w takim przypadku przedłużony o 15 dni.
-

ZAŁĄCZNIK II

KODEKS POSTĘPOWANIA CZŁONKÓW ORGANU ARBITRAŻOWEGO I MEDIATORÓW

Definicje

1. W niniejszym kodeksie postępowania:
  - a) „członek” lub „arbiter” oznacza członka organu arbitrażowego skutecznie powołanego na mocy art. 6 niniejszej umowy;
  - b) „mediator” oznacza osobę, która prowadzi mediacje zgodnie z art. 4 niniejszej umowy;
  - c) „kandydat” oznacza osobę, której nazwisko znajduje się na liście arbitrów, o której mowa w art. 19 niniejszej umowy i którą bierze się pod uwagę przy wyborze członków organu arbitrażowego na mocy art. 6 niniejszej umowy;
  - d) „asystent” oznacza osobę, która zgodnie z zakresem zadań członka pomaga mu w prowadzeniu badań lub wspomaga go w wykonywaniu jego funkcji;
  - e) „postępowanie”, o ile nie przewidziano inaczej, oznacza postępowanie organu arbitrażowego na mocy niniejszej umowy;
  - f) „pracownicy”, w stosunku do członka, oznaczają osoby, którymi kieruje i które kontroluje członek, inne niż asystenci.

Odpowiedzialność procesowa

2. Każdy kandydat i członek unika niewłaściwych zachowań i ich znamion, jest osobą niezależną i bezstronną, unika bezpośrednich lub pośrednich konfliktów interesów i przestrzega wysokich standardów postępowania, aby zachować uczciwość i bezstronność mechanizmu rozstrzygania sporów. Byli członkowie muszą stosować się do zobowiązań ustanowionych w przepisach 15, 16, 17 i 18 niniejszego kodeksu postępowania.

Obowiązki ujawnienia

3. Przed potwierdzeniem, że kandydat został wybrany na członka zespołu arbitrażowego powołanego na mocy niniejszej umowy, ujawnia on wszelkie interesy, związki lub kwestie, jakie mogą mieć wpływ na jego niezależność lub bezstronność lub które mogą słusznie wywoływać wrażenie niewłaściwego zachowania lub stronniczości w trakcie postępowania. W tym celu kandydat podejmuje wszystkie rozsądne starania, aby rozpoznać wszelkie takie interesy, związki lub kwestie.
4. Kandydat lub członek informuje o kwestiach dotyczących faktycznego lub potencjalnego naruszenia niniejszego kodeksu postępowania wyłącznie podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług; kwestie te są następnie rozważane przez Strony.
5. Po swoim wyborze członek nadal podejmuje wszystkie rozsądne starania, aby rozpoznać wszystkie interesy, związki i kwestie, o których mowa w przepisie 3 niniejszego kodeksu postępowania oraz ujawnia je. Obowiązek ich ujawnienia ma charakter ciągły, co oznacza, że członek ma ujawniać wszelkie interesy, związki lub kwestie, które mogą wynikać na każdym etapie postępowania. Członek ujawnia takie interesy, związki i kwestie, informując o tym na piśmie podkomitet ds. przemysłu, handlu i usług, w celu rozpatrzenia ich przez Strony.

Obowiązki członków

6. Po swoim wyborze członek w trakcie całego postępowania wykonuje swoje obowiązki w sposób dokładny i sprawny, przestrzegając przy tym zasad uczciwości i staranności.
7. Członek rozważa jedynie kwestie poruszane w trakcie postępowania i konieczne dla wydania decyzji i nie przekazuje tego obowiązku innej osobie.
8. Członek podejmuje wszystkie właściwe kroki w celu zapewnienia, aby jego asystent i pracownicy znali przepisy 2, 3, 4, 5, 16, 17 i 18 niniejszego kodeksu postępowania oraz ich przestrzegali.
9. Członek nie angażuje się w kontakty *ex parte* dotyczące postępowania.

Niezależność i bezstronność członków

10. Członek musi być niezależny i bezstronny oraz unikać stwarzania wrażenia niewłaściwego zachowania lub stronniczości. Członek nie może działać pod wpływem własnych interesów, nacisków z zewnątrz, względów politycznych, żądań społecznych i lojalności w stosunku do jednej ze Stron lub z obawy przed krytyką.

11. Członek nie podejmuje w sposób bezpośredni lub pośredni jakichkolwiek zobowiązań ani nie przyjmuje korzyści mogących w jakikolwiek sposób zakłócić właściwe wykonywanie jego obowiązków lub stworzyć wrażenie zakłócenia ich właściwego wykonywania.
12. Członek nie może wykorzystywać swojego stanowiska w organie arbitrażowym do realizacji jakichkolwiek osobistych lub prywatnych interesów i unika postępowania, które może sprawiać wrażenie, że inne osoby mogą wywierać na niego wpływ ze względu na swoją szczególną sytuację.
13. Członek nie może pozwolić na to, aby związki lub zobowiązania finansowe, handlowe, zawodowe, rodzinne lub społeczne miały wpływ na jego postępowanie lub sądy.
14. Członek musi unikać nawiązywania związków lub uzyskiwania korzyści finansowych, które mogą mieć wpływ na jego bezstronność lub mogą stwarzać wrażenie niewłaściwego zachowania lub stronniczości.

Obowiązki byłych członków

15. Wszyscy byli członkowie muszą unikać wszelkich działań mogących stwarzać wrażenie, że wykonując swoje obowiązki, byli stronniczy lub że odnosili korzyści z decyzji organu arbitrażowego.

Poufność

16. Członek lub były członek w żadnym momencie nie ujawnia ani nie wykorzystuje jakichkolwiek niedostępnych publicznie informacji dotyczących postępowania lub uzyskanych w trakcie postępowania, z wyjątkiem ujawnienia lub wykorzystania do celów tego postępowania, i w żadnym przypadku nie ujawnia ani nie wykorzystuje takich informacji dla uzyskania osobistych korzyści lub korzyści dla innych, lub aby zaszkodzić interesom innych.
17. Członek nie ujawnia decyzji organu arbitrażowego, ani jej części, przed jej opublikowaniem zgodnie z niniejszą umową.
18. Członek lub były członek w żadnym momencie nie ujawnia treści obrad organu arbitrażowego ani poglądów innego członka.

Koszty

19. Każdy członek rejestruje czas poświęcony postępowaniu i sporządza końcowe rozliczenie czasu oraz poniesionych przez siebie wydatków.

Mediatorzy

20. Zasady opisane w niniejszym kodeksie postępowania jako odnoszące się do członków lub byłych członków stosuje się, z uwzględnieniem niezbędnych zmian, do mediatorów.
-